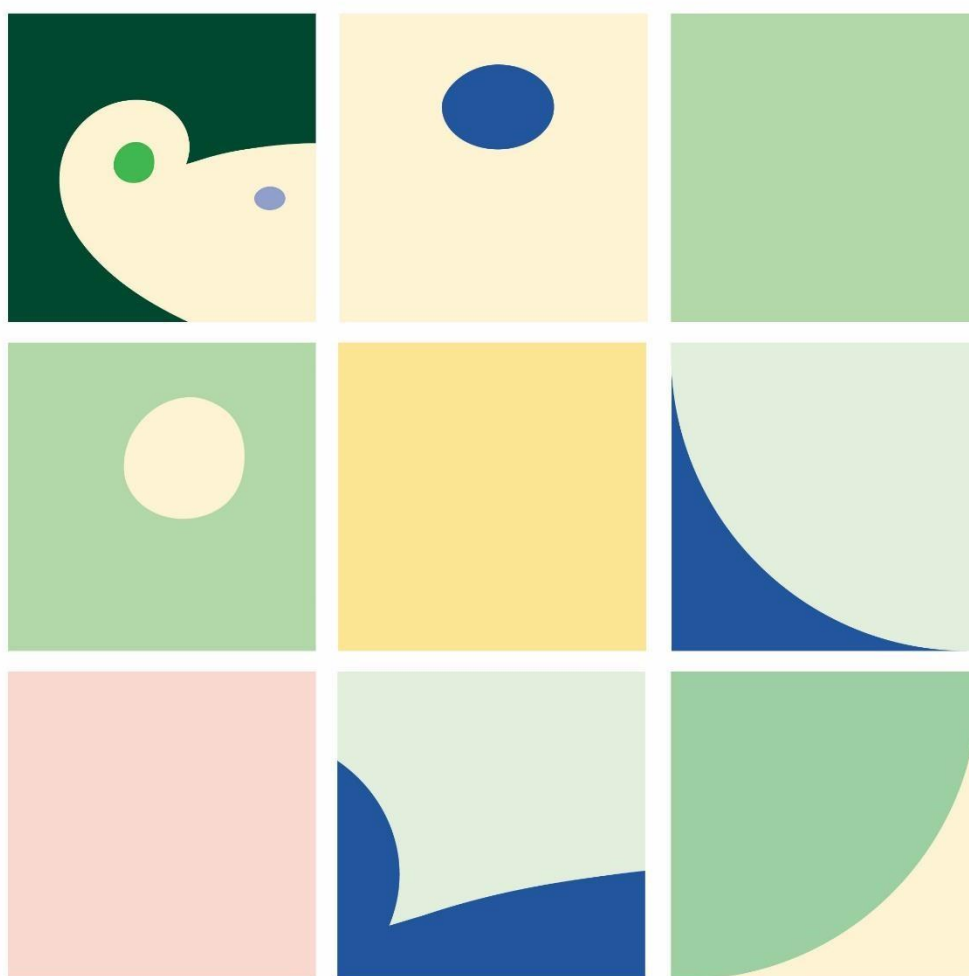

Bekymringsfullt skolefravær

Retningslinjer, faglig veileder og verktøy for Sandnes kommune

Om utviklingen av skolenærverserktøyet til Sandnes kommune

Verktøyet er et supplement til [Veileder og rutiner for fraværshåndtering i grunnskolen i Sandnes](#), som ble revidert i 2016.

I skolene er det flere barn og unge som av ulike årsaker strever med skolenærver. Tidligere så man ofte utfordringer knyttet til de eldste elevene, men manglende tilstedeværelse er mer tydelig også ned i barneskolealder. Som kommune ønsker vi å få en felles forståelse og et felles kunnskapsgrunnlag for forebygging, avdekking og oppfølging av barn og unge.

I 2019 ble det opprettet en tverretattlig styringsgruppe. For å best mulig styrke laget rundt barn og ungdom var gruppen representert ved Senter for trygt og godt læringsmiljø, TGL (tidligere Altona skole og ressurscenter), PPT, seksjon psykisk helse, barnehager Styrket barnehage, barnevern og skolehelsetjenesten. Kommunaldirektører for barn og unge, og skole var deltakende i arbeidet og faglig veiledning var tilknyttet Universitetet i Stavanger.

Arbeidet startet med å utvikle og implementere felles rutiner og verktøy for skolenes oppfølging av elever med bekymringsfullt fravær i Sandnesskolen.

Mål for prosjektet

1. Felles faglig forståelse i enheter som arbeider med barn og unge
2. Forebygging
3. Tidlig avdekking
4. Rutiner for arbeid med skolefravær
5. Strukturer for tverrfaglig samarbeid
6. Kommunal handlingsplan / veileder

Det vil fortsatt bli arbeidet med gode samarbeidsrutiner mellom de ulike partene i laget rundt barnet, og dette dokumentet vil bli oppdatert fortløpende.

Foto: Anne Lise Norheim

Innhold:

Om utviklingen av skolenærværstøyet til Sandnes kommune.....	2
Årsaker til at barn ikke kommer på skolen.....	4
Kriterier for skolevegring	4
Fraværets ulike funksjoner	5
Risiko- og opprettholdende faktorer	6
Hva opprettholder fraværet?	6
Beskyttende faktorer	6
Forebyggende tiltak for å fremme nærvær i skolen	6
Rutiner ved bekymringsfullt fravær i Sandnesskolen	7
Kartleggingssamtale med elev ved bekymring for fravær	8
Samtaleskjema - elev	10
Sjekkliste for informasjon fra foresatte.....	11
Samtaleskjema - foresatte	12
Skjema for å samle og tolke informasjonen for å finne riktige tiltak i skolenærværplan.....	13
Skolenærværplan mal 1	14
Skolenærværplan mal 2	16
Arbeid på systemnivå for skolene	18
Informasjon til elever og foresatte i et forebyggingsperspektiv	19
Vurderingsskala for skolefravær – revidert, elevversjon	20
Vurderingsskala for skolefravær – revidert, foresattversjon.....	25
Skåringstabell - SRAS.....	32
Kilder.....	33

Årsaker til at barn ikke kommer på skolen

Skolefravær kan ha ulike årsaker. Vi skiller ofte mellom gyldige grunner, hvor barnet har en sykdom eller en godkjent permisjon, fravær grunnet diffuse plager, "school exclusion", og udokumentert fravær. Sistnevnte kan deles i to kategorier, elevmotivert og det som i mangel av et bedre norsk begrep blir kalt "school withdrawal". "School withdrawal" kan oppstå dersom foresatte vil beskytte barnet sitt mot virkelige eller opplevde trusler på skolen, eller dersom foreldre tillater barnet å være hjemme. En behandlingsbasert grunn kan være «sabotasje» av behandling der målet er å reintegrere en elev tilbake til skolen, eller det kan være at foreldre har behov for hjelp fra barna sine hjemme.

Elevmotivert fravær deles inn i følgende kategorier

Skolevegring: emosjonelt ubehag ved å gå på skolen, frykt/angst, klager på «vondter», er interessert i skolearbeidet, ønsker å gå på skolen, men klarer det ikke, er hjemme og foreldrene vet det, sjelden atferdsvansker, innagerende

Skulk: oftere uinteressert/misliker skole/lekser, trass overfor voksne, skjuler fravær fra foreldre og lærere for eksempel ved å lage unnskyldninger, unngår skole og hjem, har ingen frykt/angst for å gå på skolen, atferdsvansker, utagerende, kan skulke enkeltdager eller enkelttimer. Det å ikke gå inn til timene, men at eleven er på skolen defineres også som skulk.

Elever som har både skolevegring og skulk (mixedgroup). Det er 5-17 % overlapp mellom skolevegring og skulk

Kriterier for skolevegring

- eleven har motvilje mot å gå på skolen som fører til langvarig fravær
- eleven er vanligvis hjemme i skoletiden og foreldrene er somregel klar over dette
- de blir følelsesmessig opprørte bare ved tanken på å gå på skolen, og får somatiske plager, angst, begynner å gråte og blir nedstemte.
- De har ikke alvorlig antisosial atferd, selv om de kan ha sterk motstand dersom foreldrene prøver å overtale de til å gå på skolen.
- Foreldrene har forsøkt å få barnet på skolen

Sistnevnte punkt skiller de fra foreldremotivert fravær (school withdrawal) og de øvrige skiller de fra skulk

Fraværets ulike funksjoner

Unngåelsesatferd:

1. Unngå stimuli som vekker negative følelser eller emosjonelt ubehag. Vanligst blant barn fra 5-10 år. Eksempler kan være, for å unngå brannalarm, en spesiell lærer, eller garderoben
2. Unngå ubehagelige sosiale situasjoner eller evalueringssituasjoner. Vanligst blant barn fra 11-17 år. Eksempler kan være, snakke høyt i klassen, å ha en prøve, gruppearbeid, muntligpresentasjon, presentere i kroppsøving

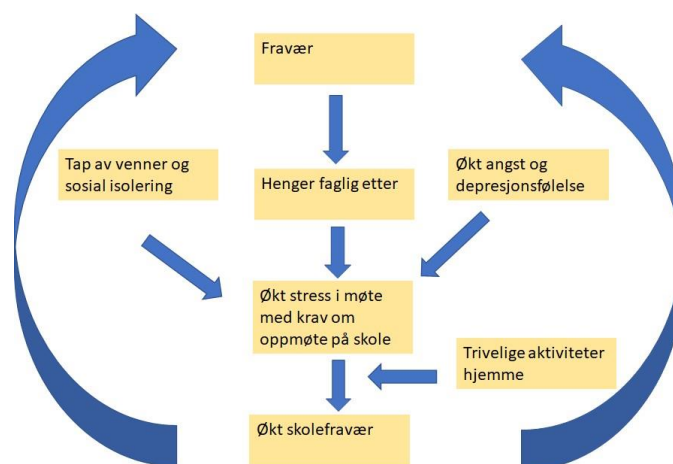
Belønning, direkte eller indirekte:

3. Oppnå oppmerksomhet fra foreldre eller viktige andre. Vanligst blant barn fra 5-10 år. Ikke spesielt stresset av situasjoner i skolen
4. Oppnå goder utenfor skolen. Eksempler kan være se TV, dataspill, sove om morgenen, være med (ofte negative) venner. Vanligst blant barn fra 11-17 år.

(Kearney & Silverman, 1996)

Onn opprettholdende sirkel

Kearney og Silvermans (1996) beskrivelse av skolefraværets funksjon viser at det ofte er opprettholdende og forsterkende faktorer som bidrar til et langvarig alvorlig skolefravær. I tillegg er fraværet en viktig opprettholdende faktor i seg selv. Det å være borte fra skolen over tid gjør at eleven blir sosialt isolert og mister tilhørighet til jevnaldrende. Eleven blir ofte hengende etter med skolearbeidet og får ikke avkreftet eventuelle negative tanker om det å være på skolen. Dette gjør at det blir vanskeligere og vanskeligere å komme tilbake på skolen. Figuren under viser samspillet mellom utløsende og opprettholdende faktorer og hvordan dette skaper en ond sirkel.

(Thambirajah, 2008)

Risiko- og opprettholdende faktorer

Skolevegring er ofte komplekst og sammensatt. Når risikofaktorene overstiger beskyttende faktorer, kan fravær oppstå. Det avgjørende er summen av risikofaktorer!

Hva opprettholder fraværet?

Jo lengre fraværet har vart, jo flere opprettholdende faktorer finnes.

Selve fraværet oppretter fraværet. Det er viktig å få eleven raskt tilbake på skolen. «Vondtene» eleven opplever, psykosomatiske smerter, kan bli større dersom en er hjemme. Jo mer en kjenner på dem jo mer vondt får en. Elevene kan også være bekymret for hva de andre elevene sier, for at de er redde for å skille seg ut. Videre kan det være en opprettholdende faktor at elevene tar eller får kontroll hjemme. Det blir kanskje behagelig hjemme i skoletiden, at eleven for eksempel får sove lenge, spille utover natten, gjør aktiviteter som oppleves kjekt for eleven. Videre kan det være at ingen hjemme etterspør og følger opp. Dette får både faglige og sosiale konsekvenser, ved at eleven får mindre kontroll, mer stress og vegrer seg mer. Eleven mangler strategier å møte utfordringer på, som for eksempel stress, krav, ustrukturerte situasjoner, uforutsigbarhet, og emosjonelt ubehag.

Beskyttende faktorer

Det er viktig å være bevisst de beskyttende faktorene både hos eleven, foresatte og på skolen, og jobbe videre med det som fungerer.

Et trygt læringsmiljø er viktig, sammen med et godt skole-hjemsamarbeid. Dette er særlig viktig for barn som har separasjons- og sosial angst. At eleven opplever faglig mestring, interesse for skole og å være sammen med de andre på skolen, og at eleven har sosial tilknytning til skolen er beskyttende faktorer. Et godt samarbeid mellom alle involverte hjelpeinstanser er også viktig.

Forebyggende tiltak for å fremme nærvær i skolen

Skolen kan være en ekstra beskyttelse for eleven knyttet til skolevegringsproblematikk. Det fordrer imidlertid både kunnskap og aktivt arbeid av alle ansatte på skolen, både ledelse, lærere og miljøpersonell. Gode rutiner i forhold til andre instanser er også beskyttende for sårbare elever. Ressursgruppene på skolen er arena for at saker kan bli tatt opp på et tidlig tidspunkt og at rette tjenester blir hentet inn for samarbeid om å løse utfordringen.

Forebyggende arbeid på skolen kan være for eksempel:

- Skolemiljøtiltak som inkluderer aspekter av fraværproblematikk
- Helsefremmede skole, arbeid med blant annet livsmestring
- Gode rutiner for forebygging og tiltak ved mobbing/ krenkelse
- Bevisst arbeid for å forebygge ensomhet/ sosial isolasjon
- Arbeid for å gi elevene sosial emosjonell kompetanse (SEL)
- Bevisst arbeid med relasjoner mellom lærer/voksen-elev og mellom elevene
- Fremme elevengasjement og opplevelsen tilhørighet i skolen
- Et systematisk og godt hjem-skole samarbeid, også før ting blir vanskelige
- At skolen legger til rette for opplæring/refleksjoner på foreldremøter
- Sikre gode overganger og forberedelser knyttet til skolestart eller skolebytte.
- Sikre alle overganger i løpet av en skoledag, og skape struktur og forutsigbarhet for elevene
- Kontinuerlig arbeid for å skape et mestrings-/ læringsorientertorientert læringsmiljø
- Bevisst forhold til tilpasset opplæring og variasjon i fagene for å øke motivasjon og mestring

Rutiner ved bekymringsfullt fravær i Sandnesskolen

1. Hva er bekymringsfullt fravær i Sandnesskolen
a. Ugyldig fravær: Fra første enkelttime b. Høyt gyldig fravær: Fra 5 dager i semesteret c. Forsentkomming: Over 3 ganger i en måned d. Møter opp til skolen men forlater den igjen
2. Melding av fravær
a. Kontaktlærer snakker sammen med eleven b. Foresatte skal kontakte skolen dersom eleven ikke møter
3. Registrering av fravær
a. Kontaktlærer er ansvarlig for at elevenes fravær er oppdatert b. Faglærer fører fravær i egne timer c. Miljøpersonell melder fravær til kontaktlærer
4. Oppfølging fra kontaktlærer
a. Kontaktlærer har samtale med eleven og blir enige om hvem som skal informeres om fraværet, og hvilken måte informasjonen skal gis. b. Elevens foresatte kontaktes etter avtale med elev c. Kartleggingssamtaler gjennomføres med foresatte og elev dersom fraværsmønsteret vedvarer (vedlegg 1 og 2) d. Melding til ledelsen dersom iverksatte tiltak ikke har positiv effekt.
5. Skolens ressursgruppe med PPT tilstede
a. Ressursgruppa er skolens arena for skolenærvær, og elevfravær er fast tema. b. Drøfter bekymringsfullt fravær som er meldt til ledelsen c. Dersom PPT ikke er tilstede på møtet drøftes saken med saksbehandler i etterkant. d. Skolens handlingsplan for å øke elevens skolenærvær evalueres og behov for ekstern oppfølging fra PPT vurderes.
6. Oppfølging fra skolens støttesystem
a. Ved behov for sakkyndig vurdering i. Saken driftes av skolen ii. PPT utarbeider sakkyndig vurdering b. Dersom det kun er behov for veiledning i. Saken driftes av skolen ii. PPT deltar på oppstartsmøte eller første påfølgende møte iii. Andre aktuelle støttesystemer kobles på etter avtale med elev og foresatte iv. PPT kontaktes dersom liten effekt av iverksatte tiltak eller ved behov for sakkyndig vurdering

Kartleggingssamtale med elev ved bekymring for fravær

Målet med kartlegging er å avklare vanskene til eleven. Handler det om skolevegring eller er det andre forklaringsmodeller som passer bedre.

Rammer for en god samtale:

- Avtal på forhånd hvor lang samtalen skal være
- I forkant av samtalen kan det avklares hvorvidt eleven skal være med. Hvis eleven ikke deltar er det viktig at eleven opplever god informasjon om hva som blir sagt og gjort, og hvorfor.
- Forbered deg godt ved å samle inn informasjon fra lærere som har eleven i ulike fag.
- Ta høyde for følelsesmessige reaksjoner hos foresatte og elev. Bekreft og anerkjenn uten å gå i forsvar.

Samtalens start:

- Start med å informere om at et av formålene med samtalen er å dele skolens bekymring for elevens skolefravær, og å komme frem til gode tiltak som kan gi en normal tilstedeværelse på skolen.
- Gi en konkret tilbakemelding om omfanget av fraværet. Informer om kommunens rutiner for oppfølging av skolefravær.
- Informer om at skolen har ansvaret for at elevene har en god og trygg skolehverdag, og at foresatte har ansvar for at eleven kommer på skolen.
- Ved en elevsamtale der relasjonen er på plass, kan innledningen for eksempel være: *«Jeg ønsket denne samtalen fordi jeg har vært bekymret for deg i det siste. Jeg vil gjerne snakke litt med deg for å høre hvordan du har det og finne ut hvordan vi kan gjøre det bedre for deg på skolen.»*

Forslag til hvordan en kan ha en samtale med elever om vanskelige tema:

- Still åpne spørsmål som gir eleven mulighet til å svare mer enn ja/nei, og som er undrende både i innhold og måten de blir presentert på
- Gi eleven nok tid til å svare og tål litt stillhet
- Når eleven har gitt et svar; stopp opp og utforsk nærmere det som er sagt uten å måtte få frem egne tanker og opplevelse.
- Oppsummer det eleven sier med jevne mellomrom, slik at eleven kan bekrefte om en har oppfattet riktig.
- Det kan være nyttig å ta utgangspunkt i konkrete situasjoner. Jo yngre eleven er jo mer konkret bør en være. Eks «da du kom inn skoleporten i dag morges, hvordan hadde du det da?»
- For å støtte eleven i å uttrykke sin egen opplevelse kan det være nyttig å presentere noen alternative opplevelser og la eleven velge det som passer. Eks. *«Noen barn/ungdommer som er borte fra skolen kan være nervøse for hva de andre barna vil tenke hvis de kommer tilbake, mens noen ikke vil tenke så mye på det. Er det noe du tenker på?»*
- For å få et best mulig inntrykk av elevens opplevelse kan det være nyttig å bruke skalaer. Eks» *Du har sagt at du er redd for å holde en presentasjon. Hvis vi ser på en skala fra en til ti, der ti er kjemperedd og en er bare litt redd, hvor redd er du når du skal holde en presentasjon?»*

- Bruk nok tid til å fokusere på det som fungerer og hva som gjør at det fungerer. Fokuser på elevens mestring!

Samtaleskjema - elev

Intervjuers navn:		Elevens navn:		Elevens kontaktlærer:	
Dato:		Sted for intervju:		Skole:	
1	Hvordan trives du på skolen og i fritiden?				
2	Hvordan har du det i klassen?				
3	Har du venner å være sammen med på skolen/fritiden?				
4	Er det noe du opplever som vanskelig / ubehagelig på skolen?				
5	Er det spesielle fag du liker eller ikke liker?				
6	Hvordan opplever du prøver / tester / fremføringer i klasserommet?				
7	Hvordan opplever du å ha kroppsøving?				
8	Hvordan gå leksearbeidet?				
9	Er det noen lærere/andre voksne på skolen som du har et godt / ikke godt forhold til?				
10	Blir du plaget eller mobbet på skolen, i friminuttet, på skoleveien eller fritiden?				
11	Hva gjør du når du ikke er på skolen?				
12	Hvordan skulle du ønske skoledagen din var?				

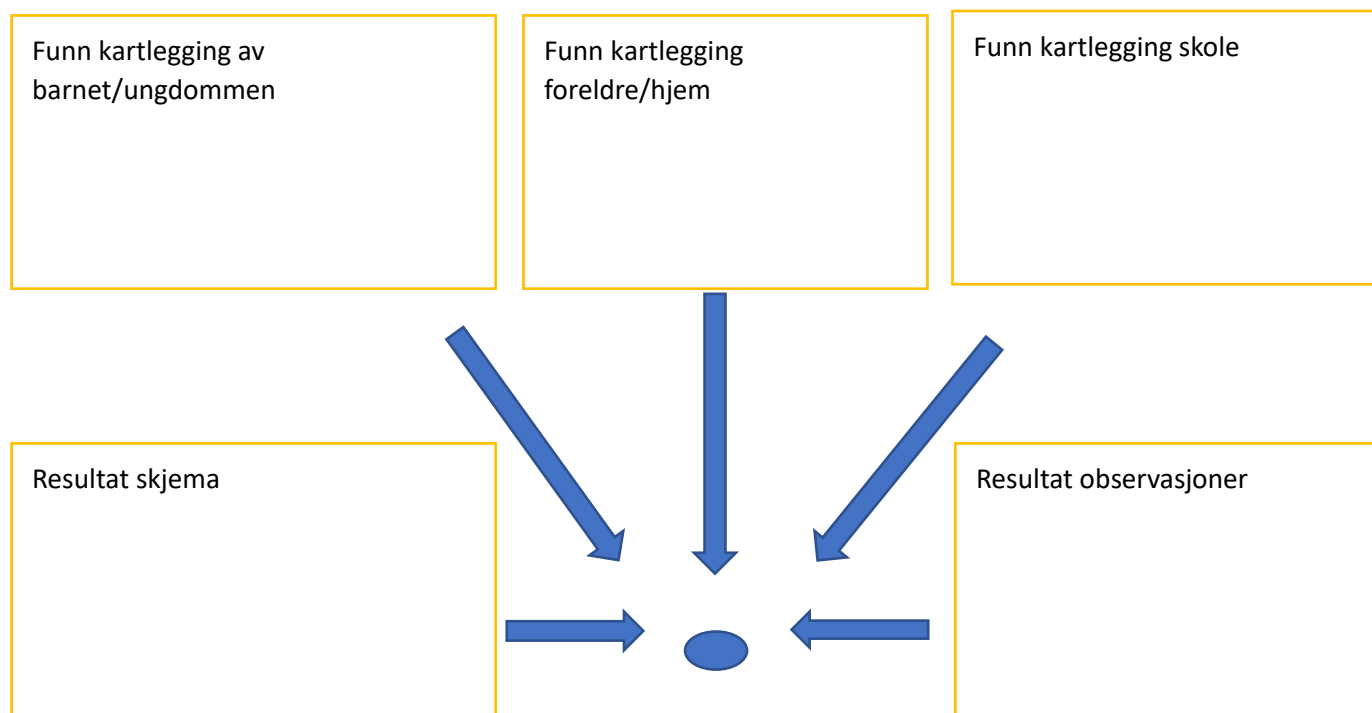
Sjekkliste for informasjon fra foresatte

- Foresattes forståelse av elevens generelle trivsel, på skolen og i fritiden
- Foresattes beskrivelse og forståelse av elevens vansker. Tenker foresatte det kan dreie seg om skolevegning eller er det andre forklaringer?
- Blir eleven plaget eller mobbet på skolen, skoleveien eller fritiden?
- Beskrivelse av eventuell vegringsatferd i hjemmet (er det vanskelig å få eleven til å gjøre seg klar til å gå på skolen om morgenen, har eleven fysiske plager i forbindelse med krav om skoleoppmøte, men er ellers frisk)
- Dersom eleven har fravær, hva skjer i tiden eleven er borte fra skolen? (dataspill, besøk av familie, ekstra oppmerksomhet fra foresatte, treffer venner utenfor skolen, skolearbeid)
- Helsemessige forhold av betydning for elevens fungering og fravær (sykdomshistorikk, søvnrytme, matlyst)
- Har det skjedd plutselig endring eller belastninger i familien som kan settes i forbindelse med elevens vansker? (skilsmisse, flytting, søsken, sykdom)
- Enkelsituasjoner der eleven klarer å møte på skolen eller delta i aktiviteter som han/hun vanligvis har vansker med å delta i.
- Foresattes ansvarsfordeling når det gjelder å følge opp skolen og skoleoppmøte
- Eventuelt andre instanser som er involvert i familien
- Eventuelt andre støttespillere i familiens nettverk
- Hvilke tiltak er forsøkt hjemme og hvordan har disse fungert? (morgenrutiner, bytte av roller mellom foresatte, samtale med eleven)
- Foresattes ønsker og mål for elevens fremtidige fungering.

Samtaleskjema - foresatte

Intervjuers navn:	Elevens navn:	Elevens kontaktlærer:
Dato:	Sted for intervju:	Skole:
Foresattes navn:		
1	Hvordan opplever du / dere at barnet trives på skolen / fritid?	
2	Opplever dere at det er spesielle årsaker til at barnet ikke vil på skolen?	
3	Kan det være forhold på skolen som gjør at barnet har fravær?	
4	Er det helsemessige årsaker til at barnet er borte fra skolen?	
5	Hvordan er barnets morgenrutiner / kveldsrutiner / søvn?	
6	Er det noe du / dere har behov for hjelp til? Hvem kan hjelpe?	
7	Hva tenker du / dere at skolen kan gjøre for at barnet skal komme på skolen?	

Skjema for å samle og tolke informasjonen for å finne riktige tiltak i skolenærværplan

Vurdering med prioritering. Hvordan forstår vi de ulike funnene? Hvordan henger de sammen?

Mål og delmål basert på vurdering.

Hovedmål:

Delmål 1

Delmål 2

Tiltak

Tiltak 1

Tiltak 2

Tiltak 3

Evalueres:

Skolenærværingsplan mal 1

Planen utarbeides av kontaktlærer dersom fraværet vedvarer etter gjennomførte kartleggingssamtaler med elev og foresatte.

Skole:	Dato:	Kontaktlærer:
Elev:	Foresatt:	

_____ skal være trygg på at det har blitt informert om at ingen i klassen og andre lærere vil spørre han/henne om hvorfor han/hun har vært borte. Klassen vil bli informert om dette via kontaktlærer. _____ vil få tilsendt planen i forkant for å se hva som skal skje de timene han/hun skal være på skolen. Dersom eleven er syk med feber eller omgangssyke, skal eleven være hjemme. Ut over dette er det forventet at eleven kommer på skolen. Dersom eleven ikke føler seg i form, f.eks. er forkjølet eller lignende vil dette bli tatt hensyn til på skolen.

Plan A Tilbake til skolen

- Møter på skolen til avtalt tid. Selv om _____ skulle ha sovet dårlig om natten skal han/hun møte til skolestart. Foresatte ringer til skolen og informerer om at han/hun har hatt en dårlig natt og dette vil bli tatt hensyn til på skolen.
- Blir tatt imot av _____ kl _____ ved _____. _____ kan også velge å gå inn sammen med klassen.
- Gjennomgang av dagen med _____ og eventuelle spørsmål.
- Han/hun skal være tilstede i _____ timer og spise lunsj med klassen.

Hvis _____ har problemer med å komme på skolen til skolestart skal plan B gjelde.

Plan B Dersom eleven har problemer med å møte til skolestart

- Foresatte skal ringe til skolen og informere om _____ tilstand før kl.8.15/skolestart.
- Hvis ____ ikke klarer å komme til første time, skal de prøve å motivere. han/henne til å komme til 2. time. Foresatte må ta kontakt med skolen hvis heller ikke dette fungerer.
- Når ____ kommer på skolen vil han/hun alltid tas imot av _____ eller ____

- Kontaktlærer tar daglig kontakt med foresatte for å informere om hvordan det har gått med _____ på skolen.

Hvis eleven ikke kommer på skolen skal plan C gjelde.

Plan C Dersom eleven ikke kommer på skolen

- Skolen skal ha beskjed om at eleven ikke kommer og hvorfor før kl.8.15.
- Dersom _____ ikke kommer på skolen vil _____ fra skolen komme hjem til han/henne og overlevere skoleoppgaver, evt. levere digitalt som han/hun skal jobbe med den skoledagen.

Konsekvens: Plan B

- Hvis foresatte ikke har gitt beskjed før kl.8.15, vil skolen ta kontakt innen kl 8.45.

Utprøving i 2 uker før evaluering. Endringer i planen gjøres ikke før evaluering.

Evaluering

Planen prøves ut i 2 uker før evaluering, og i denne perioden foretas ingen endringer. Dersom det ikke oppnås effekt etter eventuelle justeringer og utprøving i nye to uker meldes saken til ressursgruppa for videre oppfølging.

Skolenærversplan mal 2

Planen utarbeides av kontaktlærer dersom fraværet vedvarer etter gjennomførte kartleggingssamtaler med elev og foresatte.

Skole:	Dato:	Kontaktlærer:
Elev:	Foresatt:	

Kontaktlærer informerer klassen og andre lærere etter avtale med elev og foresatte, og at det ikke skal stilles spørsmål om fraværet. Elev og foresatte forsikres om at skolen ivaretar og følger opp at eleven skal oppleve trygghet på skolen. Elev og foresatte mottar plan for skoledagen.

Eleven forventes å møte på skolen til avtalt tid, bortsett fra ved feber/omgangssyke. **De foresatte** informerer skolen dersom eleven ikke føler seg i form, ved lite søvn forkjølelse og liknende, eller dersom det er motstand mot å gå på skolen. Undervisningen tilpasses i forhold til dette.

Plan A Tilbake til skolen

Sted	Tid
Møtes av	Eller følger klassen inn
Eleven skal være til stede i (antall timer):	Spiser lunsj med klassen:
Ansvar for gjennomgang plan for dag / uke:	Ansvarlig for evaluering av dag / uke og kontakt med foresatte:

Plan B Dersom eleven har problemer med å møte til skolestart

Foresatte ringer skolen før klokken 8:15 og informerer om situasjonen. Dersom eleven ikke kan møte til første time, motiveres for komme til neste time. Det tas kontakt dersom dette ikke fungerer.

Når eleven kommer til skolene gjelder oppfølging som ved plan A

Plan C Dersom eleven ikke kommer på skolen

Foresatte tar kontakt før klokken 8:15 dersom eleven ikke kommer. Dersom skolen ikke mottar slik melding kontaktes foresatte innen klokken 8:45

Skolen / kontaktlærer er ansvarlig for daglig kontakt og overlevering av dagens skoleoppgaver.

Evaluerings

Planen prøves ut i 2 uker før evaluering, og i denne perioden foretas ingen endringer. Dersom det ikke oppnås effekt etter eventuelle justeringer og utprøving i nye to uker meldes saken til ressursgruppa for videre oppfølging.

Arbeid på systemnivå for skolene

Gjennom samarbeidet mellom Sandnes kommune og UIS v/Trude Havik har det blitt utviklet en kursrekke for pedagogisk personale ved skolene. Filmene knytter teori og forskning opp mot Sandnes kommune sine skolenærværsrutiner.

FILMREKKE SANDNES KOMMUNE høsten 2021 (opptak vår 2021)

Film1 - Hva er bekymringsfullt fravær?

Film 2 - Grunner og risikofaktorer til fravær

Film 3 - Tiltak med vekt på forebygging

Film 4 - Tiltak og kartlegging når fravær har oppstått

<https://uis.cloud.panopto.eu/Panopto/Pages/Sessions/List.aspx#folderID=%220682d589-771b-497d-93ea-af8200a56cb0%22>

Foto: Anne Lise Norheim

Informasjon til elever og foresatte i et forebyggingsperspektiv

Under ligger to informasjonsfilmer utviklet av Stavanger PPT, samt en lenke til Læringsmiljøsentret hvor en finner informasjon om skolevegring. Lenkene kan brukes på foreldremøter og til å legge ut på skolens hjemmeside.

Film beregnet på førskole/barneskole

Film beregnet på barneskole/ungdomsskole

[Skolevegring: Hva kan lærere og foresatte gjøre? | Universitetet i Stavanger \(uis.no\)](#)

Vurderingsskala for skolefravær – revidert, elevversjon

Barn/unge kan av og til ha forskjellige grunner for ikke å gå på skolen. Noen føler seg utilpass på skolen, noen har problemer med å være sammen med andre, noen ønsker bare å være med egen familie, og noen liker å gjøre morsommere ting utenom skolen.

Dette skjema stiller noen spørsmål om hvorfor du ikke ønsker å gå på skolen. For hvert spørsmål, velg det tall som best beskriver deg de siste par dagene. Når du er ferdig å besvare et spørsmål, gå videre til det neste. Ikke hopp over spørsmål.

Der er ingen riktige eller feil svar. Bare velg det tall som best beskriver hvordan du har det med å gå på skolen. Sett en ring sirkel rundt tallet.

Her er et eksempel på hvordan det virker. Prøv dette. Sett en sirkel rundt det tall som best beskriver deg.

Eksempel:

Hvor ofte liker du å dra på shopping?

Aldri Sjelden Noen Halvparten Vanligvis Nesten Alltid ganger n av tiden alltid

0 1 2 3 4 5 6

Nå kan du gå videre til neste side og svare på spørsmålene.

Vurderingsskjema for skolefravær –revidert (C)

Navn: _____

Alder: _____

Dato: _____

Vennligst tegn en sirkel rundt det svaret som passer best til de følgende spørsmål:

		Aldri	Nesten aldri	Av og til	Halvpart en av tiden	For det meste	Nesten alltid	Alltid
1	Hvor ofte har du vonde følelser i forhold til å gå på skolen, fordi du er redd for noe som er relatert til skolen (for eksempel prøve, skolebuss, lærere, brannalarm)?	0	1	2	3	4	5	6
2	Hvor ofte er du borte fra skolen, fordi det er vanskelig å snakke med andre elever?	0	1	2	3	4	5	6
3	Hvor ofte har du mer lyst til å være sammen med dine foreldre enn å gå på skolen?	0	1	2	3	4	5	6
4	Når du ikke er på skolen i løpet av uken (mandag til fredag), hvor ofte forlater du hjemmet for å gjøre noe morsomt?	0	1	2	3	4	5	6

5	Hvor ofte holder du deg vekk fra skolen fordi du	0	1	2	3	4	5	6
---	--	---	---	---	---	---	---	---

	ville ha følt deg trist eller deprimert, hvis du gikk dit?							
6	Hvor ofte holder du deg vekk fra skolen, fordi du føler seg flau foran andre mennesker på skolen?	0	1	2	3	4	5	6
7	Hvor ofte tenker du på foreldrene dine eller familien din når du er på skolen?	0	1	2	3	4	5	6
8	Når du ikke er på skolen i løpet av uken (mandag til fredag), hvor ofte snakker du med eller møter andre (utover egen familie)?	0	1	2	3	4	5	6
9	Hvor ofte føler du deg verre på skolen (for eksempel er redd, nervøs eller trist) sammenlignet med hvordan du har det hjemme sammen med venner?	0	1	2	3	4	5	6
10	Hvor ofte er du borte fra skolen, fordi du ikke har så mange venner der?	0	1	2	3	4	5	6
11	Hvor mye ville du heller være sammen med familien din enn å gå på skolen?	0	1	2	3	4	5	6

12	Når du i løpet av uken ikke er på skolen (mandag til fredag), hvor mye nyter du å gjøre andre ting du liker (for eksempel, å være sammen med venner, dra forskjellige steder)?	0	1	2	3	4	5	6
13	Hvor ofte kjenner du på vonde følelser (for	0	1	2	3	4	5	6

	eksempel, å bli redd, nervøs eller trist) når du tenker på skolen om lørdagen eller søndagen?							
14	Hvor ofte unngår du bestemte steder på skolen (for eksempel i gangene, steder hvor bestemt grupper oppholder seg), der du må prate med noen?	0	1	2	3	4	5	6
15	Hvor ofte vil du heller bli undervist hjemme av foreldre dine, fremfor læreren din på skolen?	0	1	2	3	4	5	6
16	Hvor ofte nekter du å gå på skolen, fordi du ønsker å ha det gøy et annet sted enn på skolen?	0	1	2	3	4	5	6
17	Hvis du hadde færre vonde følelser knyttet til skolen (for eksempel å være redd, nervøs, trist), ville det da vært lettere for deg å gå på skolen?	0	1	2	3	4	5	6
18	Hvis det var lettere for deg å få nye venner, ville det da vært lettere for deg å gå på skolen?	0	1	2	3	4	5	6

19	Ville det vært lettere for deg å gå på skolen hvis dine foreldre var med deg?	0	1	2	3	4	5	6
20	Ville det vært lettere for deg å gå på skolen, hvis du kunne gjøre flere ting du liker etter skoletid (for eksempel å være med venner)?	0	1	2	3	4	5	6
21	Hvor mye har du vonde følelser når det gjelder å gå på skolen (for eksempel, å være redd, nervøs eller trist), sammenlignet med andre på din alder?	0	1	2	3	4	5	6
22	Hvor ofte unngår du andre mennesker på skolen, sammenlignet med andre på din alder?	0	1	2	3	4	5	6
23	Vil du heller bli hjemme med dine foreldre, mer enn de fleste andre på din alder?	0	1	2	3	4	5	6
24	Vil du heller gjøre noe morsomt utenfor skolen, mer enn de fleste andre på din alder?	0	1	2	3	4	5	6

TUSEN TAKK FOR HJELPEN 😊

Dette skjema er utviklet av Kearney (2002) på engelsk, men denne norske versjonen er av Trude Havik, Jo Magne Ingul og Arne Kodal.

Vurderingsskala for skolefravær – revidert, foresattversjon

Navn: _____

Alder: _____

Dato: _____

Vennligst tegn en sirkel rundt det svaret som passer best på følgende spørsmål:

		Aldri	Nest en aldri	Av og til	Halvpart en av tiden	For det mest e	Neste n alltid	Alltid
1	Hvor ofte har ditt barn vonde følelser knyttet til å gå på skolen, fordi han/hun er redd for noe relatert til skolen (for eksempel en prøve, skolebussen, læreren eller brannalarm)?	0	1	2	3	4	5	6
2	Hvor ofte er ditt barn borte fra skolen, fordi det er vanskelig for han/ henne å snakke med andre barn på skolen?	0	1	2	3	4	5	6
3	Hvor ofte ønsker ditt barn heller å være sammen med deg eller din ektefelle/partner, enn å gå på skolen?	0	1	2	3	4	5	6
4	Når ditt barn ikke er på skolen i løpet av uken (mandag til fredag), hvor ofte forlater hun/han hjemmet for å gjøre noe morsomt?	0	1	2	3	4	5	6

5	Hvor ofte holder ditt barn seg borte fra skolen, fordi han/hun føler seg trist eller deprimert hvis han/hun går på skolen?	0	1	2	3	4	5	6
6	Hvor ofte holder ditt barn borte fra skolen, fordi han/hun føler seg flau foran andre mennesker på skolen?	0	1	2	3	4	5	6
7	Hvor ofte tenker ditt barn på deg, din ektefelle/partner eller familien, når han/hun er på skolen?	0	1	2	3	4	5	6
8	Når ditt barn ikke er på skolen i løpet av uken (mandag til fredag), hvor ofte snakker eller møter han/hun andre (andre enn egen familie)?	0	1	2	3	4	5	6
9	Hvor ofte føler ditt barn seg dårligere på skolen (for eksempel er redd, nervøs eller trist) sammenlignet med hvordan han/hun har det hjemme med venner?	0	1	2	3	4	5	6
10	Hvor ofte er ditt barn borte fra skolen, fordi han/hun ikke har mange venner der?	0	1	2	3	4	5	6
11	Hvor mye vil ditt barn heller være sammen med sin familie enn å gå på skolen?	0	1	2	3	4	5	6

12	Når ditt barn ikke er på skolen løpet av uken (mandag til fredag), hvor mye liker han/hun å gjøre	0	1	2	3	4	5	6
----	---	---	---	---	---	---	---	---

	andre ting (for eksempel, å være sammen med venner, dra forskjellige steder)?							
13	Hvor ofte har ditt barn dårlige følelser knyttet til skolen (for eksempel er redd, nervøs eller trist) når han/hun tenker på skolen på lørdagen eller søndagen?	0	1	2	3	4	5	6
14	Hvor ofte unngår ditt barn bestemte steder på skolen (for eksempel gangen, steder hvor bestemte grupper oppholder seg), hvor han/hun ville vært nødt til å snakke med noen?	0	1	2	3	4	5	6
15	Hvor mye vil ditt barn heller bli undervist av deg eller din ektefelle/partner hjemme, enn av læreren på skolen?	0	1	2	3	4	5	6
16	Hvor ofte nekter ditt barn å gå på skolen, fordi han/hun gjerne vil ha det gøy utenfor skolen?	0	1	2	3	4	5	6
17	Hvis ditt barn hadde færre vonde følelser knyttet til skolen (for eksempel å være redd, nervøs, trist), ville det vært lettere for han/hun å gå på skolen?	0	1	2	3	4	5	6

18	Hvis det var lettere for ditt barn å få nye venner, ville det da vært lettere for han/hun å gå på skolen?	0	1	2	3	4	5	6
19	Ville det vært lettere for ditt barn å gå på skolen hvis du eller din ektefelle/partner	0	1	2	3	4	5	6
	gikk sammen med han/henne til skolen?							
20	Ville det vært lettere for ditt barn å gå på skolen, hvis han/hun kunne gjøre flere ting etter skoletid som han/hun liker (for eksempel å være sammen med venner)?	0	1	2	3	4	5	6
21	Hvor mye mer opplever ditt barn vonde følelser knyttet til skolen (for eksempel, å være redd, nervøs eller trist) sammenlignet med andre på hans/hennes alder?	0	1	2	3	4	5	6
22	Hvor ofte unngår ditt barn andre mennesker på skolen, sammenlignet med andre på hans/hennes alder?	0	1	2	3	4	5	6
23	Vil ditt barn være hjemme med deg eller din ektefelle/partner oftere enn med andre på hans/hennes alder?	0	1	2	3	4	5	6
24	Vil ditt barn heller gjøre morsomme ting utenfor skolen mer enn de fleste andre på hans/hennes alder?	0	1	2	3	4	5	6

TUSEN TAKK FOR HJELPEN!

SRAS er utviklet på engelsk av Kearney (2002), men denne norske versjonen er gjort av Trude Havik, Jo Magne Ingul og Arne Kodal.

(

Holden & Sällman, 2010 Navn:

Alder:

Dato:

Sett ring rundt svaret som passer best til følgende spørsmål:

1. Hvor ofte får eleven det vondt av å gå på skolen fordi han eller hun er redd for noe på skolen (f.eks. prøver, skolebussen, lærere, brannalarm)?

Aldri 0	Sjelden 1	Noen ganger 2	Halvparten av tiden 3	Vanligvis 4	Nesten alltid 5	Alltid 6
------------	--------------	------------------	--------------------------	----------------	--------------------	-------------

2. Hvor ofte er eleven borte fra skolen fordi det er vanskelig å snakke med andre elever på skolen?

Aldri 0	Sjelden 1	Noen ganger 2	Halvparten av tiden 3	Vanligvis 4	Nesten alltid 5	Alltid 6
------------	--------------	------------------	--------------------------	----------------	--------------------	-------------

3. Hvor ofte har eleven mer lyst til å være sammen med sine foreldre enn å dra på skolen?

Aldri 0	Sjelden 1	Noen ganger 2	Halvparten av tiden 3	Vanligvis 4	Nesten alltid 5	Alltid 6
------------	--------------	------------------	--------------------------	----------------	--------------------	-------------

4. Når eleven ikke er på skolen i løpet av uka (fra mandag til fredag), hvor ofte drar eleven hjemmefra og gjør noe morsomt?

Aldri 0	Sjelden 1	Noen ganger 2	Halvparten av tiden 3	Vanligvis 4	Nesten alltid 5	Alltid 6
------------	--------------	------------------	--------------------------	----------------	--------------------	-------------

5. Hvor ofte er eleven borte fra skolen fordi eleven vil føle seg trist eller lei/redd ved å drar dit?

Aldri 0	Sjelden av tiden 1 2 3 4 5 6	Noen Vanligvis	ganger Nesten alltid	Alltid		Halvparten
------------	------------------------------------	-------------------	-------------------------	--------	--	------------

6.

Hvor ofte er eleven borte fra skolen fordi han eller hun blir flau ved å være med andre på skolen?

Aldri 0	Sjelden 1	Noen ganger 2	Halvparten av tiden 3	Vanligvis 4	Nesten alltid 5	Alltid 6
------------	--------------	------------------	--------------------------	----------------	--------------------	-------------

7.

Hvor ofte tenker eleven på sine foreldre eller på sin familie når han eller hun er på skolen?

Aldri 0	Sjelden 1	Noen ganger 2	Halvparten av tiden 3	Vanligvis 4	Nesten alltid 5	Alltid 6
------------	--------------	------------------	--------------------------	----------------	--------------------	-------------

8. Når eleven ikke er på skolen i løpet av uka (fra mandag til fredag), hvor ofte snakker han eller hun med eller er sammen med andre utenom familien din?

Aldri 0	Sjelden 1	Noen ganger 2	Halvparten av tiden 3	Vanligvis 4	Nesten alltid 5	Alltid 6
---------	-----------	---------------	--------------------------	-------------	--------------------	-------------

9. Hvor ofte har eleven det vondt på skolen (er redd, nervøs, trist) sammenlignet med når han eller hun er hjemme sammen med venner?

Aldri 0	Sjelden 1	Noen ganger 2	Halvparten av tiden 3	Vanligvis 4	Nesten alltid 5	Alltid 6
------------	-----------	---------------	--------------------------	-------------	--------------------	-------------

10. Hvor ofte er eleven borte fra skolen fordi han eller hun ikke har så mange venner der?

Aldri 0	Sjelden 1	Noen ganger 2	Halvparten av tiden 3	Vanligvis 4	Nesten alltid 5	Alltid 6
------------	-----------	---------------	--------------------------	-------------	--------------------	-------------

11. Hvor ofte vil eleven heller være sammen med familien enn å dra på skolen?

Aldri 0	Sjelden 1	Noen ganger 2	Halvparten av tiden 3	Vanligvis 4	Nesten alltid 5	Alltid 6
------------	-----------	---------------	--------------------------	-------------	--------------------	-------------

12. Når eleven ikke er på skolen i løpet av uka (fra mandag til fredag), hvor mye koser eleven seg da med ting som å være sammen med venner eller dra til et sted?

Aldri 0	Sjelden 1	Noen ganger 2	Halvparten av tiden 3	Vanligvis 4	Nesten alltid 5	Alltid 6
---------	-----------	---------------	--------------------------	-------------	--------------------	-------------

13. Hvor ofte får eleven det vondt (er redd, nervøs, trist) når han eller hun tenker på skolen på en lørdag eller søndag?

Aldri 0	Sjelden 1	Noen ganger 2	Halvparten av tiden 3	Vanligvis 4	Nesten alltid 5	Alltid 6
---------	-----------	---------------	--------------------------	-------------	--------------------	-------------

14. Hvor ofte holder eleven seg borte fra bestemte steder på skolen (f.eks. ganger eller der spesielle elever oppholder seg), der han eller hun er nødt til å snakke med andre?

Aldri 0	Sjelden 1	Noen ganger 2	Halvparten av tiden 3	Vanligvis 4	Nesten alltid 5	Alltid 6
---------	-----------	---------------	--------------------------	-------------	-----------------	----------

15. Hvor godt ville eleven ha likt å ha undervisning med en av sine foresatte hjemme i stedet for med lærer på skolen?

Aldri 0	Sjelden 1	Noen ganger 2	Halvparten av tiden 3	Vanligvis 4	Nesten alltid 5	Alltid 6
---------	-----------	---------------	--------------------------	-------------	-----------------	----------

16. Hvor ofte nekter eleven å gå på skolen fordi han eller hun heller vil gjøre morsomme ting andre steder?

Aldri 0	Sjelden 1	Noen ganger 2	Halvparten av tiden 3	Vanligvis 4	Nesten alltid 5	Alltid 6
---------	-----------	---------------	--------------------------	-------------	-----------------	----------

17. Hadde det vært lettere å gå på skolen hvis eleven hadde hatt det mindre vondt (var mindre redd, nervøs, trist) på skolen?

Aldri 0	Sjelden 1	Noen ganger 2	Halvparten av tiden 3	Vanligvis 4	Nesten alltid 5	Alltid 6
------------	-----------	---------------	--------------------------	-------------	-----------------	----------

18. Hadde det vært lettere å gå på skolen hvis det hadde vært lettere å få nye venner?

Aldri 0	Sjelden 1	Noen ganger 2	Halvparten av tiden 3	Vanligvis 4	Nesten alltid 5	Alltid 6
------------	-----------	---------------	--------------------------	-------------	-----------------	----------

19. Hadde det vært lettere å gå på skolen hvis en av foreldrene var med?

Aldri 0	Sjelden 1	Noen ganger 2	Halvparten av tiden 3	Vanligvis 4	Nesten alltid 5	Alltid 6
------------	-----------	---------------	--------------------------	-------------	-----------------	----------

20. Hadde det vært lettere å gå på skolen hvis du kunne gjøre mer morsomme ting etter skoletid (som å være sammen med venner)?

Aldri 0	Sjelden 1	Noen ganger 2	Halvparten av tiden 3	Vanligvis 4	Nesten alltid 5	Alltid 6
------------	--------------	------------------	--------------------------	----------------	--------------------	-------------

21. Hvor mye mer vondt har eleven det på skolen (er redd, nervøs, trist) enn andre på sin alder?

Aldri 0	Sjelden 1	Noen ganger 2	Halvparten av tiden 3	Vanligvis 4	Nesten alltid 5	Alltid 6
------------	--------------	------------------	--------------------------	----------------	--------------------	-------------

22. Hvor mye mer holder eleven seg unna elever på skolen enn andre på sin alder gjør?

Aldri 0	Sjelden 1	Noen Halvparten	ganger av tiden	Vanligvis	Nesten alltid	Alltid 6
0 1 2 3 4 5						

23. Ønsker eleven å være mer hjemme med en av sine foreldre enn andre på sin alder ønsker?

Aldri 0	Sjelden 1	Noen ganger 2	Halvparten av tiden 3	Vanligvis 4	Nesten alltid 5	Alltid 6
------------	--------------	------------------	--------------------------	----------------	--------------------	-------------

24. Har eleven mer lyst til å gjøre morsomme ting utenfor skolen enn andre på sin alder har?

Aldri 0	Sjelden 1	Noen ganger 2	Halvparten av tiden 3	Vanligvis 4	Nesten alltid 5	Alltid 6
------------	--------------	------------------	--------------------------	----------------	--------------------	-------------

Kommentarer:

Skåringstabell - SRAS

Unngår ting eller situasjoner som vekker ubehag		Unngår situasjoner som innebærer evaluering/bedømmelse		Søker mer oppmerksomhet		Velger konkrete attraktive aktiviteter	
1		2		3		4	
5		6		7		8	
9		10		11		12	
13		14		15		16	
17		18		19		20	
21		22		23		24	
Sum: /6 =		Sum: /6 =		Sum: /6 =		Sum: /6 =	

Kilder

Havik, Trude (2015). School non-attendance. A study of the role of school factors in school refusal (doktorgradsavhandling), Det humanistiske fakultet, Universitetet i Stavanger.

Kearney, C.A. og Silverman, W.K. (1996) The evolution and reconciliation of taxonomic strategies for school refusal behavior. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 3, 339-357

Kearney, C.A. (2008a). *Helping School Refusing Children and Their Parents. A Guide for School-based Professionals*. New York: Oxford University Press

Thambirajah, M.S., Grandison, K.J. and De-Hayes, L. (2008). *Understanding School Refusal. A Handbook for Professionals in Education, Health and Social Care*. London: Jessica Kingsley Publishers.